



17.

Miłość ludzka (kobiety i mężczyzny) jako zadanie¹

I. PROSPEKT WARTOŚCI



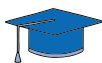
1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój emocjonalno-duchowy



1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Umiejętność tworzenia trwałych więzów miłości pomiędzy kobietą i mężczyzną



1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Wychowanie do miłości

¹ „Miłość bowiem nigdy nie jest czymś gotowym, czymś tylko «danym» kobiecie i mężczyźnie, ale zawsze jest równocześnie czymś «zadany». Tak trzeba na nią patrzeć: miłość poniekąd nigdy nie «jest», ale tylko wciąż «staje się» w zależności od wkładu każdej osoby, od jej gruntownego zaangażowania”. K. Wojtyła, *Miłość i odpowiedzialność*, wyd. Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2015, s. 124.

1.4. PROPONOWANE TEMATY



- Czy odpowiedzialna miłość ogranicza ludzką wolność?
- Czym jest subiektywizm i obiektywizm w relacji do miłości?
- Wzajemne kształtowanie kobiecości i męskości.
- Miłość dąży do integracji zarówno „w” osobie, jak i „między” osobami².

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE



Normy

- Wartość osoby związana jest z (istotą) godnością osoby.
- Miłość jest przeciwieństwem utylitaryzmu.
- Wiąż wspólne dobra i wspólnego celu jednoczy osoby, jest podstawą miłości³.

Zasady

- Kształtuję w sobie umiejętność dawania i przyjmowania: przedmiotów, życzliwości, uczuć.
- W odniesieniu do drugiej osoby zawsze stosuję normę personalistyczną.
- Z osobą, którą kocham, świadomie wybieram cele wspólnego działania.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW



Normy

- Powołanie małżeńskie to forma życia, która jest zarówno wyborem, jak również darem osobowym.
- Miłość małżeńska powinna być wierna i wyłączna, pomiędzy kobietą i mężczyzną.
- Współżycie seksualne jest znakiem miłosnego zjednoczenia osób.

² Por. tamże, s. 105.

³ „Jedyne wyjście z tego nieuchronnego egoizmu istnieje tylko poprzez uznanie poza dobrem czysto subiektywnym, tj. poza przyjemnością, dobra obiektywnego, które może również jednoczyć osoby – i wówczas nabiera cech dobra wspólnego. To wspólne dobro obiektywne jest fundamentem miłości, a osoby razem wybierając to wspólne dobro równocześnie mu się podporządkowują. Dzięki temu łączą się z sobą prawdziwym, obiektywnym węzłem miłości, który pozwala im wyzwalać się od subiektywizmu oraz ukrytego w nim nieodzownie egoizmu”. Tamże, s. 40.

Zasady

- Zjednoczenie osobowe i seksualne dąży do wyrażenia miłości i przekazania życia.
- Wychowuję dziecko do miłości.
- Chronię miłość przed wypaczeniami, błędami i zanikiem.



1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Miłość wyraża się poprzez troskę o rozwój drugiej osoby⁴.
- Miłość z natury jest wzajemna⁵.
- Wartość ciała i wartość płci opierają się na wartości osoby.

Zasady

- Jestem gotowy na przyjęcie dobra, jakie stanowi drugi człowiek.
- Oddanie siebie, swojej własnej osoby realizuję poprzez wolną wolę.
- Wartości seksualnej nie traktuję w oderwaniu od osoby drugiej płci.



1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Analiza tekstu ks. Jana Twardowskiego *Poczekaj*⁶.

Nie wierzysz – mówiła miłość
w to że nawet z dyplomem zgłupiejesz
że zanudzisz talentem
że z dwojga złego można wybrać trzecie
w życie bez pieniędzy

⁴ „W ramach współżycia czy współistnienia wszyscy muszą stale z całą sumiennością i z całym pocuciem odpowiedzialności zabiegać o to podstawowe dobro każdego i wszystkich zarazem, jakim jest po prostu «człowieczeństwo» czy też – inaczej się wyrażając – wartość osoby ludzkiej”. Tamże, s. 33.

⁵ „Miłość bowiem sprawia, że osoba właśnie chce siebie oddać innej – tej, którą kocha. Chce niejako przestać być swoją wyłączną własnością, a stać się własnością tej drugiej. [...] Miłość idzie poprzez taką rezygnację, kieruje się jednak tym głębokim przeświadczeniem, że rezygnacja ta prowadzi nie do pomniejszenia i zubożenia, ale wręcz przeciwnie – do rozszerzenia i wzbogacenia egzystencji osoby. Jest to jakby prawo «ekstazy» – wyjścia z siebie, aby tym pełniej bytować w drugim”. Tamże, s. 112.

⁶ J. Twardowski, *Poczekaj*, w: tegoż, *Miłość której nie widać nie zasłania sobą*, wybór i oprac. Maria Biżek, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2004, s. 11.

w to że przepiórka żyje pojedynczo
w zdartą korę czeremchy co pachnie migdałem
w zmarłą co żywa pojawia się we śnie
w modnej nowej spódnicy i rozciętej z boku
w najlepsze najgorsze
w każdego łosia co ma żonę kłepę
w dziewczynkę z zapalkami
w niebo i piekło
w diabła i Pana Boga
w mieszkanie za rok
Poczekaj jak cię rąbnę
to we wszystko uwierzysz

Wychowawca organizuje spotkanie, podczas którego poruszony zostaje temat wartości miłości ludzkiej. Powyższy utwór jest punktem wyjścia do dyskusji. Uczniowie próbują odpowiedzieć na pytania: jak miłość jest przedstawiona w utworze, jakie ma cechy, jaki staje się człowiek, gdy zacznie żyć miłością i jaki staje się dla niego świat, gdy jest w nim obecna miłość, czy miłość ma związek z wiarą człowieka, czy prawdziwa miłość jest możliwa?

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Uczeń wie, że istotą miłości jest pragnienie dobra umiłowanej osoby – bezinteresowny dar z siebie. Zdaje sobie sprawę, że miłość jest normą moralności. Tworzy więzy miłości w oparciu o logikę daru: pełne obdarowanie sobą i przyjęcie tego daru. Młody człowiek rozumie, że przyjęcie życia i darowanie życia w miłości jest powołaniem małżeństwa. Miłość ludzka afirmuje całą osobę. Przeżywana wartość seksualna zostaje włączona w wartość osoby. Człowiek wie, że miłość to nie tylko uczucie. Gotów jest świadomie szukać dobra z innymi, podporządkować się temu dobru ze względu na innych lub innym ze względu na to dobro. Miłość traktuje jako twórczą więź, zadaną na całe życie. Nie pojmuje miłości w oderwaniu od odpowiedzialności za kochaną osobę.





1.10. ZAGROŻENIA



Brak postawy personalistycznej w wychowywaniu do miłości może spowodować uformowanie się u młodego człowieka poglądu utylitarystycznego. Istnieje zagrożenie, że w swym postępowaniu zaczniesz kierować się zasadą użyteczności. Zasada maksymalizacji przyjemności przy równoczesnej minimalizacji przykrości może stać się wówczas normą ludzkiego postępowania. „Istotny błąd leży w uznaniu samej przyjemności za jedyne lub największe dobro, któremu wszystko inne w działaniu człowieka i społeczeństwa ludzkiego winno być podporządkowane”⁷. Przyjemność będzie jedyną motywacją dla ludzkiego działania. Młody człowiek nie zechce uznać, że „[...] to co jest prawdziwie dobre, to, co mi nakazuje moralność i sumienie, łączy się właśnie z pewną przykrością, a domaga się rezygnacji z jakiejś przyjemności”⁸.

II. PEDAGOG



2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Miłość mężczyzny i kobiety istnieje w naszym życiu w zasadzie od początku. Jako dzieci obserwujemy miłość naszych rodziców. Potem sami, wkraczając w dorosłość, odkrywamy wielką wartość miłości.

Ważne jest, abyśmy umiejętnie potrafili stworzyć trwałe więzy miłości pomiędzy sobą, choć to wcale nie jest takie proste zadanie. Powinniśmy obdarzać się wzajemnym zaufaniem, dbać o kochaną osobę, troszczyć się o nią, a także świadomie wybierać cele wspólnego działania.

Pamiętajmy też, że współżycie seksualne jest znakiem miłosnego zjednoczenia osób. Tu naprawdę nie trzeba się spieszyć. Nie można też ulegać presji środowiska – kolegów, koleżanek, mediów społecznościowych. To oczywiście

⁷ K. Wojtyła, *Miłość...*, dz. cyt., s. 38.

⁸ Ponadto Wojtyła dodaje: „Ta przykrość zresztą, tak jak i przyjemność, z której w danym wypadku rezygnuję, nie jest czymś ostatecznym dla mojego rozsądnego postępowania. [...] Przyjemność bowiem z samej swojej istoty jest dobrem tylko aktualnym i tylko danego podmiotu, nie jest dobrem ponad-podmiotowym, transsubiektywnym. Jak długo więc to dobro jest uznawane za całkowitą podstawę normy moralnej, tak długo nie może być mowy o jakimś wychodzeniu poza to, co jest tylko dla mnie dobre”. Tamże, s. 38-39.

nie jest łatwe zadanie, ale w momencie, gdy razem dojrzejecie do tej decyzji, gdy będzie ona świadoma i odpowiedzialna to wtedy poznacie głębię aktu miłości.



2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

W *Panu Tadeuszu* Adam Mickiewicz ukazał tęsknotę za krajem z dziecinnych lat, przypomnienie historii Polski czy obudzenie nadziei tak przecież pokładanych w kampanii napoleońskiej. A wszystko to na tle przepięknej przyrody litewskiej. Jednak jednym z ważniejszych wątków jest także miłość. Miłość dwojga młodych ludzi – Tadeusza i Zosi.

Wojski odszedł, a starcy zaczerpnąwszy miodu,
Zadumani zwrócili oczy w głąb ogrodu,
Gdzie ów dorodny ułan rozmawiał z panienką.
Właśnie ułan ująwszy jej dłoń lewą ręką
(Prawą miał na temlaku, widać, że był ranny),
Z takimi odezwał się słowami do panny:
Zofijo, musisz to mnie koniecznie powiedzieć,
Nim zamienim pierścionki, muszę o tem wiedzieć.
I cóż, że przeszłej zimy byłeś już gotowa
Dać słowo mnie? Ja wtenczas nie przyjąłem słowa:
Bo i cóż mi po takim wymuszonym słowie?
Wtenczas bawiłem bardzo krótko w Soplicowie;
Nie byłem taki próżny, ażebym się łudził,
Żem jednym mem spójrzeniem miłość w tobie wzbudził.
Ja nie fanfaron; chciałem mą własną zasługą
Zyskać twe względy, choć przyszło czekać długo.
Teraz jesteś łaskawa twe słowo powtórzyć;
Czymże na tyle łaski umiałem zasłużyć?
Może mnie bierzesz, Zosiu, nie tak z przywiązania,
Tylko że stryj i ciotka do tego cię skłania;
Ale małżeństwo, Zosiu, jest rzecz wielkiej wagi;
Radź się serca własnego, niczyjej powagi
Tu nie słuchaj, ni stryja gróźb, ni namów cioci;

Jeśli nie czujesz dla mnie nic oprócz dobroci,
Możem te zaręczyny czas jakiś odwlekać;
Więzić twej woli nie chcę, będziem, Zosiu, czekać.
Nic nas nie nagli, zwłaszcza że wczora wieczorem
Dano mi rozkaz zostać w Litwie instruktorem
W pułku tutejszym, nim się z mych ran nie wyleczę
I cóż, kochana Zosiu?

A. Mickiewicz,
Pan Tadeusz,
wyd. Książka i Wiedza, Warszawa 1987,
s. 321-322.

Powyższy cytat jest wyznaniem Tadeusza. Jego miłość do Zosi była już na tyle dojrzała, że przyszedł czas, aby zdecydować się na zaślubiny. Tadeusz w pięknych słowach zaproponował swojej oblubienicy małżeństwo. Nie naciskał, a wręcz tłumaczył Zosi, że to jest jej decyzja i żeby posłuchała głosu swego serca.

Miłość kobiety i mężczyzny to trwała relacja, którą należy pielęgnować. Kochający się dążą do zawarcia małżeństwa, aby wspólnie dzielić koleje losu.



III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE



PS 10.

I dlatego nie przestaję prosić Chrystusa oraz Matki Piękną Miłości za tę miłość, jaka rodzi się w młodych sercach. Wielokrotnie w życiu dane mi było niejako z bliska towarzyszyć tej miłości młodych ludzi. Poprzez to doświadczenie pojąłem, o jak istotną sprawę tutaj chodzi, o jak doniosłą, o jak wielką. Myślę, że przyszłość człowieka waży się w znacznej mierze na szalach tej zrazu młodzieńczej miłości, którą Ty i Ona, którą Ty i On odkrywacie na szlakach Waszej młodości. Jest to poniekąd wielka Przygoda, ale jest to też równocześnie wielkie zadanie.

Mamy tu do czynienia z dwoma ważnymi aspektami: eros jest niejako zakorzeniony w naturze człowieka; Adam poszukuje i „opuszcza ojca swego i matkę swoją”, by odnaleźć niewiastę; jedynie razem przedstawiają oni całokształt człowieczeństwa, stając się „jednym ciałem”. Nie mniej ważny jest drugi aspekt: ze względu na ukierunkowanie zawarte w akcie stworczym, eros kieruje człowieka ku małżeństwu, związkowi charakteryzującemu się wyłącznością i definitywnością; tak i tylko tak urzeczywistnia się jego głębokie przeznaczenie. Obrazowi Boga monoteistycznego odpowiada małżeństwo monogamiczne. Małżeństwo oparte na miłości wyłącznej i definitywnej staje się obrazem relacji Boga do Jego ludu, i odwrotnie: sposób, w jaki miłuje Bóg, staje się miarą ludzkiej miłości. Ten ścisły związek między erosem i małżeństwem występujący w Biblii prawie nie znajduje sobie podobnych w literaturze pozabiblijnej.

DCE 11.

3.2. PISMO ŚWIĘTE



Jak lilia pośród cierni, tak przyjaciółka ma pośród dziewcząt. Jak jabłoń wśród drzew leśnych, tak ukochany mój wśród młodzieńców. W upragnionym jego cieniu usiadłam, a owoc jego słodki dla mego podniebienia. Wprowadził mnie do sali biesiadnej, i godłem jego nade mną jest miłość. [...] Połóż mnie jak pieczęć na twoim sercu, jak pieczęć na twoim

ramieniu, bo jak śmierć potężna jest miłość, a zazdrość jej nieprzejeđnana jak Szeol, żar jej to żar ognia, uderzenie boskiego gromu. Wody wielkie nie zdołają ugasić miłości, nie zatopią jej rzeki.

Pnp 2,2-4; 8,6-7a;
por. Rdz 1,27-29;
1 Kor 13,1.

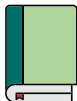


3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Miłość małżeńska zawiera jakąś całkowitość, w którą wchodzą wszystkie elementy osoby – impulsy ciała i instynktu, siły zmysłów i uczuć, dążenie ducha i woli. Miłość zmierza do jedności jak najbardziej osobowej, która nie tylko łączy w jedno ciało, ale prowadzi do tego, by było jedno serce i jedna dusza. Wymaga ona nierozzerwalności i wierności w całkowitym wzajemnym obdarowaniu i otwiera się ku płodności. Jednym słowem chodzi o normalne cechy charakterystyczne każdej naturalnej miłości małżeńskiej, ale w nowym znaczeniu, gdyż sakrament nie tylko je oczyszcza i wzmacnia, ale wynosi tak, że stają się wyrazem wartości prawdziwie chrześcijańskich.



KKK 1643;
por. 1602; 1603.



IV. LITERATURA

- Bajda J., *Rodzina miejscem Boga i człowieka*, wyd. Fundacja Pomoc Rodzinie, Łomianki 2005.
- Benedykt XVI, *Enc. Deus caritas est. O miłości chrześcijańskiej*, Wydawnictwo M, Kraków 2006.
- Doherty W.J., *Jak trzymać się razem w świecie, który chce nas rozdzielić*, tłum. E. Kopocz, Wydawnictwo WAM, Kraków 2006.
- Grün A., *Otwórz serce dla miłości*, tłum. N. Stelmaszyk, wyd. Drukarnia i Księgarnia Świętego Wojciecha, Poznań 2007.
- Grzybowski J., *Nas dwoje. Przed nami małżeństwo*, Wydawnictwo M, Kraków 2009.
- Jan Paweł II, *List apostolski Parati semper do młodych całego świata z okazji Międzynarodowego Roku Młodzieży*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 3, *Listy*, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 251-275.
- Jan Paweł II, *Przyszłość idzie przez rodzinę. Z nauczania Ojca Świętego o miłości, małżeństwie, rodzinie*, wyd. Księgarnia Świętego Wojciecha, Poznań 1983.
- Kiernikowski Z., *Dwoje jednym ciałem w Chrystusie*, Promic–Wydawnictwo Księży Marianów, Warszawa 2015.
- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.
- Mickiewicz A., *Pan Tadeusz*, wyd. Książka i Wiedza, Warszawa 1987.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia*, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Słownik małżeństwa i rodziny*, red. E. Ozorowski, Wydawnictwo ATK–Fundacja Pomoc Rodzinie, Warszawa–Łomianki 1999.
- Timmel P. i C., *Dlaczego warto się zaręczać? Odpowiedź dla dwojga zakochanych*, tłum. J. Kotowska, Drukarnia i Księgarnia Świętego Wojciecha, Poznań 2005.
- Twardowski J., *Budzić nadzieję. Abecadło dziewięćdziesięciolatka*, wybór i oprac. A. Iwanowska, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR–Dom Wydawniczy Bellona, Warszawa 2005.

Twardowski J., *Poczekaj*, w: tegoż, *Miłość której nie widać nie zasłania sobą*, wybór i oprac. Maria Biżek, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2004, s. 11.

Twardowski J., *Zaufałem drodze. Wiersze zebrane 1913-2006*, wybór i oprac. A. Iwanowska, Oficyna Wydawnicza Aspra-JR, Warszawa 2007.

Wojtyła K., *Miłość i odpowiedzialność*, wyd. Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2015.

Zarembowie A. i B., *Szkoła miłości, czyli jak po ślubie nie być samotnym?*, wyd. Gaudium, Lublin 2017.

FILM EDUKACYJNY

Miłość ludzka (kobiety i mężczyzny) jako zadanie

https://youtu.be/lx5mc_832JU

